APSKRITOJO STALO DISKUSIJOS REZULTATAI IR ĮŽVALGOS

KONSOLIDUOTOS INFORMACIJOS POREIKIO ĮVERTINIMAS IR INFORMACIJOS SKLAIDOS GAIRĖS

MIGLĖ ORLAUSKĖ
ŽYGIMANTAS KAPOČIUS

KVALIFIKACIJŲ IR PROFESINIO MOKYMO PLĖTROS CENTRAS

Kurk Lietuvai

Bendradarbiavimo iššūkiai

Pameistrystės partneryščių kūrimas tarp PMĮ ir darbdavių

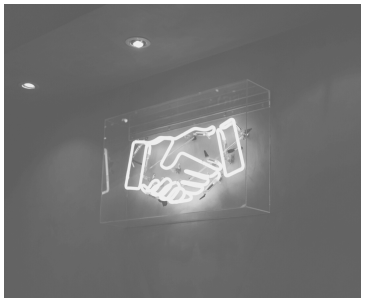

Pameistrystė – mokymo forma grįsta glaudžiu ir betarpišku bendradarbiavimu tarp profesinio mokymo įstaigų ir darbdavių. Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) duomenimis, 2019m. Lietuvos pameistrystės rodiklis siekė 3,1 proc., kai tuo tarpu Lietuvos siekis 2020 metams yra 20 proc. (1). Remiantis Europos profesinio mokymo plėtros organizacijos („CEDEFOP“) atliktu tyrimu, viena iš priežasčių, kodėl Lietuvoje pameistrystės apimtys yra ganėtinai žemos yra nepakankamas darbdavių ir profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimo lygis (2).

„Kurk Lietuvai“ programos, projekto „Profesinio mokymo pameistrystės forma skatinimas: verslo ir profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimo poreikių analizė“ metu buvo atlikti tyrimai, siekiantys nustatyti PMĮ ir darbdavių bendradarbiavimo poreikių analizę ir identifikuoti pagrindinius iššūkius, kurie trikdo efektyvių pameistrystės partneryščių tarp profesinio mokymo įstaigų ir darbdavių kūrimą (3).

„Pameistrystės sėkmės receptas. Ko dar trūksta Lietuvai?“ siekė iliustruoti profesinio mokymo įstaigų patirtis ir įžvalgas pameistrystės organizavimo ir plėtros kelyje, o Lietuvos gamybos įmonių apklausa į šią temą pažvelgė per darbdavių požiūrio prizmę.

Minėtieji tyrimai parodė, jog abi suinteresuotos šalys – darbdaviai ir profesinio mokymo įstaigos – mato pameistrystę kaip naudingą ir efektyvią mokymo priemonę, galinčią padėti spręsti darbo rinkos problemas, gerinti profesinio mokymo kokybę bei kelti profesinio mokymo prestižą šalyje. Tiek darbdaviai, tiek profesinio mokymo įstaigos supranta bendradarbiavimo svarbą organizuojant šią mokymo formą, tačiau pripažįsta, jog susiduria su nemažai iššūkių mėginant megzti partnerystes. Identifikuotų iššūkių yra ne vienas, tačiau konsoliduotos informacijos trūkumas ir efektyvus informacijos viešinimas tikslinėms grupėms, darbdavių ir PMĮ teigimu, yra vienos iš opiausių problemų trikdančių sklandų bendradarbiavimą organizuojant ir plėtojant pameistrystę Lietuvoje.

Konsoliduotos informacijos ir informacijos sklaidos trūkumas

Pameistrystė – kompleksiška mokymo forma įtraukianti daug suinteresuotų šalių.

Iki 2020m. Sausio mėnesio Lietuvoje nebuvo vienos institucijos ar organizacijos atsakingos už informacijos konsolidavimą ir vieningos informacijos apie pameistrystę viešinimą visoms tikslinėms ir pameistryste suinteresuotoms grupėms. Kiekviena ministerija ir institucija savo internetinėje svetainėje skelbė pagrindinę informaciją skirtą vienai iš tikslinių grupių. Dėl šios priežasties, kaip parodė atlikti tyrimai, asmeniui arba įmonei, norint sužinoti apie pameistrystės mokymo formą tekdavo investuoti nemažai laiko ir kitų resursų. Informacijos paieškų rezultatai taip pat nėra kokybiški – kiekviena iš suinteresuotų pameistryste šalių informaciją apie šią mokymo formą interpretuoja ir supranta savaip ir, dažnu atveju, klaidingai. Tai lemia nesusikalbėjimą tarp darbdavių ir PMĮ, lūkesčių valdymo iššūkius, suinteresuotumo šia mokymo forma stoką.

Šių metų Sausio mėnesį, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo centre, buvo patvirtinti Pameistrystės poskyrio nuostatai (4). Būtent šis skyrius tapo pagrindiniu informacijos skleidėju pagrindinėms pameistryste besidominčioms grupėms. Konsoliduotos informacijos sklaidos priemone turi tapti kuriama internetinė platforma www.pameistrystė.lt. Projekto „Profesinio mokymo pameistrystės forma skatinimas: verslo ir profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimo poreikių analizė“ metu, identifikuota, jog būtent ši svetainė turi potencialą atliepti konsoliduotos informacijos ir jos viešinimo tikslinėms grupėms trūkumą Lietuvoje.

Pameistrystės pagrindinės **tikslinės grupės:**

- Profesinio mokymo įstaigų mokiniai
- Bedarbiai
- Dirbantys, tačiau norintys persikvalifikuoti arba įgyti kvalifikaciją asmenys

Profesinio mokymo programos vykdomos pameistrystės forma yra **organizuojamos** tarp pagrindinių suinteresuotų šalių:

- Profesinio mokymo įstaigose
- Įmonėse

Pagrindinės, **politiką formuojančios institucijos**, kurios yra atsakingos už pameistrystės plėtrą Lietuvoje:

- Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
- Ekonomikos ir inovacijų ministerija
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Politiką įgyvendinančios institucijos:

- Užimtumo tarnyba
- Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras

"Kurk Lietuvai" programos projektas „Profesinio mokymo pameistrystės forma skatinimas: verslo ir profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimo poreikių analizė“, kartu su Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centru, suorganizavo apskritojo stalo diskusiją su pagrindinėmis suinteresuotomis grupėmis (PMĮ ir darbdaviais), kurių įžvalgos buvo panaudotos kuriant pagrindines informacijos sklaidos gaires.

Informacijos sklaidos tikslai ir principai

Tiek profesinio mokymo įstaigos, tiek darbdaviai sutiko, jog internetinė svetainė www.pameistryste.lt yra tinkama platforma vieningos informacijos apie pameistrystę sklaidai. Šioje viešosios konsultacijos apžvalgos dalyje bus pateikti suinteresuotų grupių identifikuoti informacijos konsolidavimo ir pateikimo principai bei informacinio turinio gairės. Pateiktos įžvalgos ir pastebėjimai bus įtraukti į Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro tolimesnes veiklas, susijusias su informacijos viešinimu pameistrystės tema.

01 RINKODARA

Prieš pateikiant ir viešinant informaciją pameistrystės tema, būtina nustatyti kokiais šaltiniais informacijos turinys efektyviausiai pasieks tikslines grupes, kokios temos dabartiniame laikotarpyje yra aktualiausios tikslinėms grupėms, koks informacijos pateikimo formatas yra suprantamiausias ir koks informacijos kiekis optimaliausias.

02 SOCIALINĖ ŽINUTĖ TIKSLINĖMS GRUPĖMS

Viešinama informacija apie pameistrystę turėtų skleisti ir socialinės atsakomybės žinutę. Informacijos turinys, kurio tikslas yra tiesiog informuoti apie esamus dokumentus, neatliks pameistrystės vystymo akseleratoriaus funkcijos. Kuriama pameistrystės internetinė platforma turi potencialo tapti puikia terpe, kurioje būtų viešinami esamų Lietuvos praktikų pavyzdžiai, sėkmės istorijos (tiek iš darbdavių, tiek iš PMĮ, tiek iš pameistrių pusės), transliuojama žinutė darbdaviams apie socialiai atsakingą verslą ir jo indėlį į švietimo politikos įgyvendinimą Lietuvoje.

03 VIENINGA INFORMACIJA

Vienas iš identifikuotų informacijos sklaidos iššūkių yra informacijos, skleidžiamos skirtingoms tikslinėms grupėms, nevienodumas. Privaloma užtikrinti, jog internetinėje svetainėje viešinama informacija bus vienodai pateikiama visoms pameistryste suinteresuotoms pusės (vienodas terminų aiškinimas, vienareikšmiškai pateikti procesai ir panaši informacija). Tik vienodai pateiktas informacijos turinys apie tai, kas yra pameistrystė, kokie yra šios mokymo formos procesai ir reikšmė, kokia yra šios mokymo formos paskirtis ir pan. gali nuvesti link teigiamo pokyčio.

04 INFORMACIJA PAGRĮSTA PRAKTIKA

Turi būti pateikta praktinė informacija, paremta programų, Lietuvoje organizuojamų pameistrystės forma, pavyzdžiais. Tiek darbdaviai, tiek profesinio mokymo įstaigos turi ir nori suvokti, kaip atrodo pameistrystės procesai realybėje. Tokiu būdu sutaupoma laiko ir lėšų mėginant nuspėti galimus procesus, identifikuojant reikiamus resursus ar aiškinantis kiekvienos iš suinteresuotų šalių atsakomybes. Pateikti Lietuvos įmonių ir profesinio mokymo įstaigų pavyzdžiai leistų suformuoti praktika grįstus lūkesčius ir žinias.

05 INFORMACIJOS SUPRANTAMUMAS

Pateikiami teisiniai dokumentai, reglamentai, tvarkos aprašai ir sudėtingos sąvokos neatneš norimų rezultatų pameistrystės vystyme. Informacija turi būti pateikta taip, kad būtų suprantama kiekvienam visuomenės nariui. Tvarkos aprašai ir pameistrystės organizavimo procesai gali būti pateikti vizualiai, parodant tik svarbiausius elementus ir paaiškinant reikalingiausias sąvokas. Aktyvios nuorodos į tvarkos aprašus ir kitus dokumentus leis svetainės lankytojams, esant poreikiui, detaliau gilintis į reikiamas temas.

06 PAMEISTRYSTĖ LIETUVOS ŠVIETIMO IR DARBO RINKOS KONTEKSTE

Informacijos apie pameistrystę pateikimas kitų mokymo formų kontekste yra svarbus pameistrystės pažinimo aspektas. Svetainės lankytojai galėtų geriau suprasti pameistrystės mokymo formos tikslingumą, pagrindinius skirtumus tradicinių profesinio mokymo formų atžvilgiu, poreikį ir teikiamas naudas.

07 AKTYVI INFORMACIJOS SKLAIDA

Informacija apie pameistrystę turi būti ne tik talpinama į internetinę svetainę, bet visuomenė turi būti gerai informuota, apie tokio informacijos šaltinių egzistavimą. Yra svarbu, jog kiekvienas darbdavys, profesinio mokymo įstaigos atstovas ir pilietis žinotų, kur gali rasti reikalingiausią informaciją apie pameistrystę. Šiam tikslui turėtų būti numatytos informacijos sklaidos priemonės, formatai ir akcijos įtraukiant pagrindines tikslines grupes, tokias kaip darbdaviai, darbdavių asociacijos ir organizacijos, profesinio mokymo įstaigos ir jų asociacijos.

Informacijos sklaidos gairės profesinio mokymo įstaigoms

Diskusijos su PMĮ ir darbdavių atstovais metu buvo identifikuotas informacijos turinys ir paskirtis aktualiausia būtent profesinio mokymo įstaigų atstovams.

01 SU PAMEISTRYSTE SUSIJĘ TERMINAI IR SĄVOKOS

Pameistrystės kontekste yra svarbu jog visos suinteresuotos šalys kalbėtų tą pačia kalba - sąvokos būtų suprantamos vienodai, būtų naudojami tie patys terminai bei žodynas. Dėl šios priežasties reikia pateikti „Pameistrystės žodyną". Šis žodynas turi būti universalus (tinkamas visoms suinteresuotoms grupėms).

02 PAMEISTRYSTĖS NAUDOS

Profesinio mokymo įstaigoms yra svarbu sužinoti ir pamatyti, kokios yra pameistrystės teikiamos naudos būtent Lietuvos kontekste. Ši informacija turėtų būti koncentruota į naudas teikiamas būtent profesinio mokymo sričiai, švietimui bei piliečiams, kurie renkasi pameistrystę kaip profesinio mokymo formą. Informacija turėtų būti aktuali visiems PMĮ darbuotojams.

03 DARBO RINKOS TYRIMAI IR ANALIZĖS

Profesinio mokymo įstaigų atstovai teigia, jog pameistrystei skirtas portalas galėtų būti puiki terpė talpinti darbo rinkos analizėms. Ši informacija yra ypač aktuali regionų atstovams pritaikant PMĮ įstaigos paslaugas darbo rinkos poreikiams. Internetinėje svetainėje tai galėtų būti talpinama aktyvių nuorodų į tyrimus formatu.

04 PRAKTINĖ INFORMACIJA PMĮ DARBUOTOJAMS

Pameistrystei skirta svetainė turi potencialo būti žinių šaltiniu, kuris padėtų suvienodinti Lietuvos profesinių mokymo įstaigų kompetencijas pameistrystės organizavimo tema. Internetinėje svetainėje galėtų būti talpinami su programomis, kurios yra organizuojamos pameistrystės forma, susiję dokumentai - tvarkos aprašai PMĮ, darbo sutartys, darbuotojų atsakomybės. Svetainėje PMĮ darbuotojai galėtų rasti viso proceso aprašą nuo pat pradžios (kaip megzti pameistrystės partnerystes su darbdaviais) iki galutinių vertinimo procesų organizavimo.

05 GERŲJŲ PAMEISTRYSTĖS PRAKTIKŲ PAVYZDŽIAI

Tiek tyrimai atlikti Lietuvoje, tiek suinteresuotos pameistryste grupės teigia, jog šalyje trūksta gerųjų pameistrystės partnerysčių viešinimo. Svetainėje turėtų būti talpinamos profesinio mokymo įstaigų patirtys visuose pameistrystės organizavimo procesų dalyse. Tai leistų profesinio mokymo įstaigoms išgirsti praktiškai ką reiškia organizuoti pameistrystę, pasiruošti galimiems iššūkiams bei valdyti lūkesčius.

06

LIETUVOS PMĮ SUBŪRIMO PRIEMONĖ

Šiai dienai Lietuvoje nėra forumo ir terpės, kurioje profesinio mokymo įstaigos galėtų keistis gerosiomis pameistrystės vystymo patirtimis, keistis informacija ir vystyti tinklaveiką. Visa tai vyksta fragmentuotai ir tik tarp kelių įstaigų projektų metu. Kuriama www.pameistryste.lt svetainė, gali tapti įrankiu, kuris burtų šias įstaigas į aktyvų forumą. Svetainėje turėtų būti viešinami renginiai, seminarai, mokymai profesinio mokymo įstaigoms pameistrystės tema, talpinama informacijas apie vykstančius projektus ir aktyvios nuorodos leisiančios sekti viešinamų projektų eigą.

07

KONTAKTŲ SĄRAŠAS

www.pameistryste.lt turėtų viešinti visus reikalingiausius ir svarbiausius kontaktus pameistrystės klausimais. Informacija turėtų būti pateikta suprantamai ir aiškiai. Tikslas - iškilus klausimui susijusiam su pameistrystės organizavimu ar vystymu, asmuo, įstaiga ar organizacija galėtų greitai ir be didelių paieškų pamatyti kur kreiptis.

Informacijos sklaidos gairės darbdaviams

Diskusijos su PMĮ ir darbdavių atstovais metu buvo identifikuotas informacijos turinys ir paskirtis aktualiausia būtent verslo atstovams.

01

SU PAMEISTRYSTE SUSIJĘ TERMINAI IR SĄVOKOS

Pameistrystės kontekste yra svarbu jog visos suinteresuotos šalys kalbėtų tą pačia kalba - sąvokos būtų suprantamos vienodai, būtų naudojami tie patys terminai bei žodynas. Dėl šios priežasties reikia pateikti su „Pameistrystės žodyną". Šis žodynas turi būti universalus (tinkamas visoms suinteresuotoms grupėms).

02

PAMEISTRYSTĖS NAUDOS

Darbdaviams yra svarbu sužinoti ir pamatyti, kokios yra pameistrystės teikiamos naudos būtent Lietuvos darbo rinkos ir verslo kontekste. Ši informacija turėtų būti koncentruota į naudas teikiamas būtent darbo rinkai, švietimo sistemai bei kvalifikacijų siekiantiems piliečiams, kurie renkasi pameistrystę.

03

BENDRADARBIAVIMO SU PMĮ NAUDOS

Kuriama svetainė ne tik turėtų skatinti darbdavius įsitraukti į pameistrystę, bet taip pat paskatinti bendradarbiauti su profesinio mokymo įstaigomis įvairiomis temomis. Šiandien Lietuvoje vis dar gajūs neigiami stereotipai apie profesinį mokymą, kurie galėtų būti keičiami pateikiant daugiau informacijos apie profesinio mokymo infrastruktūrą, sisteminius pokyčius ir sėkmingų partnerysčių pavyzdžius.

04 PAMEISTRYSTĖS ORGANIZAVIMO POCESAI

Darbdavių apklausoje surinkta informacija bei apskritojo stalo diskusijoje dalyvavę verslo atstovai teigia, jog yra svarbu darbdaviams vizualiai ir aiškiai pateikti prameistrystės organizavimo procesą. Pateikti procesai turėtų atspindėti PMĮ, pameistrių ir darbdavių atsakomybes bei pareigas, komunikacijos principus ir turinį kiekvienoje proceso dalyje. Reikalavimai ir būtinos sąlygos darbdaviams norint įsitraukti į pameistrystę turi būti aiškiai pateikti procesų aprašymuose. Darbdaviai turi suvokti savo galimybes bei įvertinti pasiruošimą dar prieš įsitraukiant į pameistrystės procesus.

05 FINANSINĖS PASKATOS DARBDAVIAMS

Viena iš pasikartojančių temų pameistrystės vystymo ir organizavimo diskusijose - finansinės paskatos darbdaviams, siūlantiems pameistrystės darbo vietas. Šiandien Lietuvoje nėra vieno šaltinio, kuriame būtų įmanoma pamatyti visas siūlomas finansines paskatas darbdaviams, paskatų reikalavimus ir sąlygas. Kuriama internetinė svetainė turėtų viešinti visas pameistrystės skatinimo priemones, taip pat ir finansines. Ši informacija turi būti pateikta internetinėje svetainėje (papildomai pateikiant aktyvias nuorodas į informacijos šaltinius). Pateikus vien tik aktyvias nuorodas kyla rizika, jog informacijos šaltiniai darbdaviams nebus lengvai suprantami, o gal net neprieinami.

06 GERŲJŲ PAMEISTRYSTĖS PRAKTIKŲ PAVYZDŽIAI

Tiek tyrimai atlikti Lietuvoje, tiek suinteresuotos pameistryste grupės teigia, jog šalyje trūksta gerųjų pameistrystės partneryščių viešinimo. Svetainėje turėtų būti talpinamos darbdavių patirtys visuose pameistrystės organizavimo procesų dalyse. Šių pavyzdžių viešinimas darbdaviams turėtų būti tikslingai siejamas su socialine žinute apie socialiai atsakingą verslą. Apie pameistrystę darbdaviams reikia kalbėti ne per pelno ir nuostolių prizmę, bet apie prisidėjimą prie Lietuvos visuomenės kūrimo ir įgalinimo.

07 PROJEKTINĖ VEIKLA

Diskusijoje dalyvavę suinteresuotų grupių atstovai pabrėžė, jog trūksta projektinės veiklos, organizuojamos pameistrystės tema viešinimo. www.pameistryste.lt portalas yra terpė, kurioje galėtų būti talpinama informacija apie planuojamus organizuoti projektus (taip pat kvietimai dalyvauti projektuose), nuorodos arba informacija apie jau vykstančius projektus bei jau pasibaigusių projektų rezultatai. Šioje svetainėje taip pat būtų galima talpinti projektų intelektinius produktus kurie prisidėtų prie efektyvesnio projektų įsisavinimo šalyje.

07 KONTAKTŲ SĄRAŠAS

www.pameistryste.lt turėtų viešinti visus reikalingiausius ir svarbiausius kontaktus pameistrystės klausimais. Informacija turėtų būti pateikta suprantamai ir aiškiai. Tikslas - iškilus klausimui susijusiam su pameistrystės organizavimu ar vystymu, asmuo, įstaiga ar organizacija galėtų greitai ir be didelių paieškų pamatyti, kur kreiptis.

Alternatyvios informacijos sklaidos priemonės

Į informacijos apie pameistrystę sklaidos veiklas būtina įtraukti visas suinteresuotas šalis bei šias grupes vienijančias organizacijas bei asociacijas. Šis aspektas yra ypač aktualus darbdavių kontekste. Dažnu atveju, profesinio mokymo įstaigoms ir verslo atstovams kyla iššūkių bendradarbiaujant dėl žinių ir informacijos trūkumo apie šių dviejų grupių veiklos principus bei specifiką - darbdaviai nėra įsigilinę į profesinį mokymą ir švietimą, kai tuo tarpu PMĮ atstovams trūksta žinių apie sprendimo priėmimo procesus privačiose įmonėse.

Sektorinės ir verslo asociacijos gali tapti efektyviu informacijos skleidėju bei tarpininku šiame kontekste. Šio tipo organizacijos bendrauja tiek su darbdaviais, tiek su švietimo įstaigomis ir turi kompetencijų bei žinių apie kiekvienos iš grupių poreikius, lūkesčius bei galimybes. Verslo asociacijų įtraukimas į pameistrystės vystymo procesus bei procesų formavimą užtikrintų šios mokymo formos vystymo efektyvumą.

Renginiai skirtis profesinio mokymo įstaigų ir darbdavių tinklaveikai pameistrystės tema turi potencialo ne tik skatinti pameistrystės partnerysčių mezgimą, bet ir mažinti nepasitikėjimo vieni kitais problematiką. Renginių organizavimas profesinio mokymo įstaigose arba sektoriniuose praktinio mokymo centruose leistų verslo atstovams artimiau susipažinti su infrastruktūra esančia PMĮ, darbuotojais bei profesinio mokymo pasiekimais.

ŠALTINIAI

1 - Vyriausybės strateginės analizės centras (2020), Profesinis mokymas Lietuvoje 2019

Paimta iš: https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2020-metai/svietimo-politika/20200424-profesinis-mokymas-lietuvoje-2019.pdf

2 - Europos profesinio mokymo plėtros centras (2016), Pameistrystės įgyvendinimo Lietuvoje apžvalga. Aiškaus pameistrystės kelio ženklinimo link

Paimta iš: https://www.cedefop.europa.eu/files/4140_lt.pdf

3 - „Kurk Lietuvai" programos internetinė svetainė, „Profesinio mokymo pameistrystės forma skatinimas: verslo ir profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimo poreikių analizė" projekto paskyra

Paimta iš: http://kurklt.lt/projektai/profesinio-mokymo-pameistrystes-forma-skatinimas-verslo-ir-profesinio-mokymo-istaigu-bendradarbiavimo-poreikiu-analize/

4 - Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Konsultavimo ir informavimo skyriaus Pameistrystės poskyrio nuostatai

Paimta iš: https://www.kpmpc.lt/kpmpc/wp-content/uploads/2020/06/Pameistrystes-poskyrio-nuostatai_2020_01.pdf